

3 Jubileum
biskupa Tondru
Ján Duda

5 O čiernej farbe
a ešte o inom
Ján Duda

7 Mladí netúžia
byť múdri ..
Monika Hodnická

9 Nová maturita
- iba formalita?!
Veronika Cvengrošová

A máme tu leto

Máme tu koniec júla a s ním aj prebiehajúce letné prázdniny. Emócie v súvislosti s vysvedčením už chvalobu opadli, deti si vydýchli a rodičom začal „hlavybôl“, kam len s nimi cez dlhé letné mesiace. Tí šťastnejší majú pre prípad núdze starých rodičov alebo iných príbuzných. V iných prípadoch do úvahy pripadajú rôzne letné tábory či denné družiny, ktoré fungujú počas prázdnin v rámci škôl, sídlisk alebo centier voľného času. Každý správny rodič si dá záležať na tom, aby jeho deti mali o činnosť aj počas prázdnin postarané. Samozrejme, že to nefunguje tak ako počas školského roka. Ale každý rodič chce byť informovaný, kde sa jeho dieťa nachádza a čo asi robí. A to je správne zvlášť v dnešnej dobe plnej nástrah zla a pokušení.

Každý z nás dobre vie, že v dnešnej dobe je čoraz ťažšie vychovávať deti a mládež. Dajú mi za pravdu určite rodičia, učitelia a všetci tí, ktorí majú s ich výchovou niečo spoločné. Je ťažké im hovoriť o úprimnosti a čestnosti, keď celý náš svet je presýtený zradou a klamstvom. Ten svet, v ktorom takmer neexistuje skutočné priateľstvo. Kamarát zaprie kamaráta, brat nepozná brata pre pár akrov pôdy či balík peňazí.

A čo poctivá práca? A pocit zodpovednosti pri

Mládež markušovskej farnosti na výlete v Tatrách

práci? To sú v dnešnej dobe hodnoty, ktoré v značnej miere upadli na vážnosti. Ani naši mladí určite nebudú robiť tak a za takú mzdu ako ich rodičia. Vysmejú vás. Najsmutnejšie na tom všetkom je však to, že v takomto ponímaní práce a zamestnania ich podporujú častokrát aj vlastní rodičia. Samozrejme, česť výnimkám.

A preto sa pýtam, milí moji? Kam sa podeli všetky tie zásady, ktoré do nás vstúpili naši rodičia a starí rodičia? Všetko sme vari pozabúdali? Boli snáď z iného sveta a žili iný život ako my? Prečo si len málokto stojí za svojim slovom? Viacerí z nás by mi odpovedali tak často opakované: *“Prišla iná doba, je potrebné sa jej prispôsobiť.”*

A tak mi teraz povedzte, akým príkladom sme my pre našu mladú nastupujúcu

generáciu, ktorá napríklad v júni ukončila vzdelanie? Žijeme naozaj veľmi konzumným spôsobom života, nečítame knihy, leňošíme pri telke a v robote či pri rôznych rodinných stretnutiach rozoberáme stupidné reality show, ktoré sú momentálne hitom našich televíznych kanálov. A to všetko robíme namiesto toho, aby sme sa našich blízkych opýtali, ako sa majú a či náhodou niečo nepotrebujú? Tak čo poviete, máme byť načo hrdí?

S akým nadšením či predsavzatím naša mladá generácia môže vstupovať na základe týchto faktov do ďalšej etapy svojho života? Ich skutočnými hodnotami budú snáď len peniaze a pocit, aby som sa len ja mal dobre? Boh, rodina, priateľstvo, pomoc blíznemu budú pre nich neznáme pojmy a javy? To snáď nie!

Ale vy, milí mladí priatelia, ma dúfam v tomto neutvrďte a budete mi oponovať, že to tak v dnešnej dobe medzi mladými ani zďaleka nie je. Chcem veriť a aj tomu verím, že to tak naozaj nie je. Ostáva mi len dúfať, že i napriek médiám a mnohým iným faktorom a faktom vidíte svojich rodičov, známych i pedagógov aj v tom dobrom svetle. Dôležité a v živote veľmi podstatné hlavne v tých ťažkých chvíľach je spomenúť si na Boha a na to dobré, čo do vás vaši blízki počas vašej výchovy tak krvopotne vstúpili. Viem, že toho dobrého bolo omnoho viac. Nezabudnite sa im za to náležite poďakovať. Budú vám za tento prejav vďaka nesmierne vďační.

Mária Košalová ■

editoriál

V našom kostole vidíme a počujeme čoraz viac malých detí. A to je skvelé. Neraz vyčaria svojim správaním na našej tvári úsmev, občas spôsobia to, že sa nevie-

me celkom sústrediť na priebeh svätej omše. Sú to však deti a za ne by sme mali byť vďační. Zvlášť preto, že ich rodičia vedú k oltáru, aby im od malička vstúpili lásku k pravde a k hodnotám.

Pred časom sa mi naskytl pohľad na jednu milú situáciu. Mamka prišla do kostola so svojim dieťaťom a v ruke držala kľúče. Pravdepodobne od bytu. A keďže synkovi bola počas omše dlhá chvíľa, tak si očami od nej vypýtal kľúče, aby sa s nimi troška pohral. No po chvíľke bolo aj toto nudné. Vzpätí zbadal oproti sebe drevenú pokladničku, ktorá bola uzamknutá a vpredu bol otvor na kľúčik. To, čo nasledovalo, si isto viete predstaviť. Drobnými prstekom začal pokladničku otvárať tým svojim kľúčikom... Nielen mamka, ale aj ľudia, ktorí to postrehli, sa usmiali. Chlapček nedokázal jednoducho pochopiť, prečo ten kľúčik pokladničku neotvorí.

Milá príhoda, ktorá v sebe skrýva určitú symboliku.

Aj my sa občas správame tak, ako ten chlapček. Nosíme pri sebe svoj „kľúčik“, čiže svoj pohľad na svet a svoje riešenia problémov, ktorými „otvárame“ každodenné situácie. Častokrát však zabúdame, alebo mnohí ani nevieme, že náš „kľúčik“ nemusí „pasovať“ na situácie iných ľudí. Každý z nás vidí a vníma svet inak. A preto nemôžeme za každú cenu vnucovať svoj názor, predstavu a návrhy iným ľuďom takým spôsobom, že práve tá naša verzia je to najlepšie. A na druhej strane sa zasa nenechajme znechutiť, keď sa nám zdá, že nám ten druhý nerozumie. Každý z nás má svoj „kľúč“ života.

Je naozaj krásne a zároveň nepochopiteľné, že Boh stvoril každého ako originál. Každý sme iný a zároveň sme rovnakí v tom, že sme Božie deti. Prajem nám, aby sme cez obdobie prázdnin a dovolení na to nezabúdali a ďakovali za každého človeka, ktorého nám Boh do nášho života pošle. V každom sa totiž skrýva niečo, čo nám môže byť inšpiráciou alebo vzorom.

Monika Hodnická

zdravotnícke okienko

Moje skúsenosti s celiakiou u detí

Medzi moje profesionálne „srdcové diagnózy“ patrí celiakia - neznášanlivosť lepku. Lepok je bielkovina, ktorá sa vyskytuje v pšenici, raži a jačmeni. Toto ochorenie nezriedka postihuje aj deti v ranom veku.

Celiakia u detí zmenila a mení svoje prejavy. V minulosti to boli dramatické celiakálne krízy už na rozhraní prvého a druhého roku života dieťaťa. Nejedna matka si s hrôzou spomína na mesiace trápenia - neprospevanie dieťaťa až chudnutie s hnačkami, neúspešne liečená chudokrvnosť, mrzutosť spojená s prebdenými nocami pri lôžku svojho dieťaťa. Zvyčajne niekoľkomesačné trápenie a neúspešná liečba nakoniec privedli matku s dieťaťom k špecialistovi, ktorý konečne stanovil diagnózu celiakie a nasadil bezlepkovú diétu. Nastalo rovnako dramatické zlepšenie stavu dieťaťa, ktoré doslova rozkvitlo pred očami, zmenilo svoje správanie, začalo rásť, obrovské bruško sa zmenšilo. Takéto „učebnicové“ prípady celiakie u detí dnes už vidíme zriedka. Zmena súvisí so zlepšením dojčenskej výživy a neskorším zaradením lepku do stravy dojčaťa. To však neznamená, že celiakia sa u nás vytráca. Stále straší, ale jej prejavy sú menej nápadné. Keďže nie sú alarmujúce, môžu ich rodičia neraz prehliadnúť a vôbec nevyhľadajú lekára. Celiakia sa častejšie vyskytuje u napríklad u detí s cukrovkou, s Downovým syndrómom, pri ochorení štítnej žľazy alebo kĺbov. 17-ročný chlapec s nízkym vzrastom mal po diagnostikovaní celiakie nasadenú diétu a na naše prekvapenie ešte stihol vyrásť aj keď sme už predpokladali ukončenie rastu kostí. Celiakia sa môže skrývať aj za prejavmi neúspešne liečenej chudokrvnosti a príznakmi depresie.

Pre diagnózu celiakie sú stanovené jasné kritériá. Krvné testy – pro-

tilátky proti gliadínu, endomysálne protilátky, protilátky proti tkanivovej transglutamináze - nám môžu pomôcť pri vyhľadávaní podozrivých jedincov. U detí v predškolskom veku si môžeme okrem biochemických vyšetrení pomôcť aj rezorpcnými testami, ktoré nám pomôžu správne načasovať biopsiu. Biopsia tenkého čreva je rozhodujúca pre diagnózu celiakie a nie je možné nahradiť ju nijakým iným vyšetrením. V súčasnosti sa už môže vykonať gastrofibroskopicky. U dojčiat, batoliat a predškolských detí dávame prednosť klasickej sacej črevnej biopsii pomocou kapsle. Je dôležité v čase diagnostiky celiakie neunáhliť prechod na bezlepkovú diétu. Môže to skresliť všetky úvodné vyšetrenia.

Treba mať napamäti, že bezlepková diéta nie je všeliak na všetky tráviace neduhy a že má menej kalórií.

Prechod na bezlepkovú diétu na skúšku bez predchádzajúceho vyšetrenia je nesprávne. Už prvé dni prechodu na diétu pozorujeme priaznivé psychické zmeny a upravuje sa stolica. Prírastky na hmotnosti zaznamenávame po 2-3 týždňoch. Chorá sliznica tenkého čreva sa na bezlepkovej diéte sa spamätá za 3-4 týždne. Asi 1-2 mesiace po nasadení bezlepkovej diéty treba vylúčiť aj laktózu. Zvyčajne však ide o prechodnú situáciu, ktorá sa po niekoľkých týždňoch vyrieši a nie je celoživotná. Krvnými testami dokážeme odhaliť prehrešky v dodržiavaní bezlepkovej diéty.

Záverom chcem pripomenúť, že po prieskume medzi lekármi gastroenterológmi sme zistili, že na Slovensku ešte stále diagnostikujeme celiakiu 10 násobne menej často ako v západnej Európe a 100 násobne menej ako v severnej Európe. Pre celiakiu sa urobilo v posledných rokoch veľa. Prínosom je možnosť predpisovať bezlepkové potraviny na lekárske predpis a možnosť kúpiť si bezlepkové pečivo v obchode.

MUDr. Jana Virčíková

Vydáva Rímskokatolícky farský úrad Markušovce pre farnosť Markušovce a filiálky Teplička, Pod Teplička a Lieskovany. Zodpovedná redaktorka: Mgr. Monika Hodnická. Redaktori: MUDr. Mária Košalová, Adriana Lazorová, Peter Lazor, Lucia Dutková. Sadzba a grafická úprava: Ing. Peter Hamrák. Technické spracovanie: Tlačiareň Kežmarok. Jazyková spolupráca: Mgr. Dagmar Repaská. Odborný konzultant: Prof. ThDr. Ján Duda, PhD., Imprimatur: Prof. ThDr. František Tondra, spišský diecézny biskup, BÚ 16.2.1999, č. prot. 113/99. Registrované OÚ, odbor školstva a kultúry v Spišskej Novej Vsi, reg. č. 2/99. Náklad 1000 kusov. Adresa redakcie: Rim. kat. farský úrad, Michalská 52, 053 21 Markušovce. Nepredajné. E-mail: info@pokojadobro.sk. <http://www.pokojadobro.sk> Redakcia si vyhradzuje právo upravovať príspevky. Nevyžiadané rukopisy nevraciam.

JUBILEUM OTCA BISKUPA FRANTIŠKA TONDRU

Dňa 4. júna 2006 sa dožil 70-tyky spišský biskup Mons. František Tondra, ktorý sa stal z vôle pápeža Jána Pavla II. duchovným pastierom Spišskej diecézy. Správa o menovaní Mons. Tondru na úrad spišského biskupa bola zverejnená 26. júla 1989. Biskupskú vysviacku prijal v spišskej katedrále 9. septembra 1989 z rúk kardinála Jozefa Tomka (v tom čase prefekta Kongregácie pre evanjelizáciu národov vo Vatikáne) a v ten istý deň sa ujal svojho úradu.

Detstvo a kňazské roky

František Tondra sa narodil 4. júna 1936 v Spišských Vlachoch ako štvrté z jedenástich detí Michala Tondru a jeho manželky Veroniky, rod. Hmelárovej. Po základnej škole v Spišských Vlachoch pokračoval v štúdiu na Gymnáziu v Spišskej Novej Vsi, kde v roku 1954 zmaturoval. V tom istom roku začal študovať na Pedagogickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave odbor biológia-zemepis. Túto školu však nedokončil, pretože v roku 1957 prešiel na štúdium teológie na Rímskokatolícku cyrilometodskú bohosloveckú fakultu v Bratislave a po jej ukončení ho 1. júla 1962 Mons. Ambróz Lazík, biskup a trnavský apoštolský administrátor vysvätil na kňaza pre službu Spišskej diecézy. Najprv bol kaplánom v Levoči (1961-63), potom správcom farnosti v Hnilci (1963-1970), v Zázrivej (1970-1983), v Tvrdošíne (1983-1986), v Levoči 1986-1989). Od roku 1989 je spišským diecéznym biskupom.

Akademické pôsobenie

Ako správca farnosti v Hnilci sa v roku 1968 prihlásil na postgraduálne štúdium teológie na Rímskokatolíckej bohosloveckej fakulte v Bratislave, ktoré ukončil v roku 1978 už ako správca farnosti v Zázrivej (okr. Dolný Kubín) obhajobou dizertačnej práce na tému „Individuálne a sociálne čnosti“. Po doktoráte nastú-

Mons. František Tondra

pil na katedru morálnej teológie bohosloveckej fakulty, kde pôsobil ako odborný asistent. Do Bratislavy dochádzal raz týždenne na dva dni zo Zázrivej, kde bol správcom farnosti i naďalej. V roku 1983 – potom, ako Svätá Stolica vydala jasné stanovisko, že hnutie katolíckych kňazov Pacem in terris je cirkvi škodlivým spoločenstvom a kňazi by nemali byť jeho členmi – František Tondra odmietol angažovať sa v tomto hnutí. Zo strany Ministerstva kultúry Slovenskej socialistickej republiky nasledovala reakcia a odbornému asistentovi Františkovi Tondrovi bolo znemožnené ďalšie pôsobenie na bohosloveckej fakulte a svoje miesto musel opustiť. Na akademickú pôdu sa opäť dostal až po vzniku Teologického inštitútu v Spiš-

skej Kapitule v roku 1990, kde začal vyučovať morálnu teológiu ako odborný asistent. V tom čase bol Teologický inštitút v Spišskej Kapitule súčasťou bratislavskej Bohosloveckej fakulty Univerzity Komenského. V roku 1994 sa habilitoval a získal vedecko-akademickú hodnosť docent v odbore katolícka teológia a v roku 1997 ho prezident Slovenskej republiky vymenoval za Profesora. Na Teologickom inštitúte KU v Spišskej Kapitule dodnes prednáša morálnu teológiu.

Katolícka univerzita

V Spišskej Kapitule do roku 1950 existoval Učiteľský ústav založený spišským biskupom Pyrkerom, ktorý

vychoval mnoho katolíckych pedagógov základných škôl. Po násilnom zásahu komunistickej štátnej moci v roku 1950 zanikol. Po páde komunizmu sa z iniciatívy katolíckych intelektuálov na čele s Prof. RNDr. Jozefom Ďurčekom, CSc. a Prof. RNDr. Kluvánkom, CSc. vznikla požiadavka založiť na území Spišskej diecézy vhodnú inštitúciu na výchovu katolíckeho učiteľského dorastu. Vďaka spišskému biskupovi Františkovi Tondrovi a ružomberkému farárovi Alojzovi Kostelanskému dostala iniciatíva reálnu podobu. V roku 1995 vznikol v Ružomberku Pedagogický inštitút sv. Ondreja ako súčasť Pedagogickej fakulty Trnavskej univerzity. Od roku 1996 sa Inštitút v Ružomberku transformoval už na Katecheticko-pedagogickú fakultu, ktorá bola súčasťou Žilinskej univerzity. V roku 2000 Konferencia biskupov Slovenska rozhodla založiť Katolícku univerzitu. Vyberala z troch navrhovaných alternatív: prvou alternatívou bola transformácia Trnavskej univerzity, druhou bolo vybudovanie Katolíckej univerzity v Košiciach a treťou transformácia Pedagogickej fakulty v Ružomberku. Konferencia biskupov Slovenska sa rozhodla pre tretiu alternatívu. A tak vznikla Katolícka univerzita v Ružomberku a vtedajšia Katecheticko-pedagogická fakulta bola rozdelená na dve fakulty: Pedagogickú fakultu a Filozofickú fakultu. Neskôr Slovenská národná rada zákonom dala vznik Katolíckej univerzite ako verejnoprávnej inštitúcii a zaradila ju do siete uni-

verzit Slovenskej republiky. V roku 2004 sa z bratislavskej bohosloveckej fakulty vyčlenili dva teologické inštitúty (v Spišskej Kapitule a v Košiciach), a tak vznikla Teologická fakulta Katolíckej univerzity ako jej tretia fakulta. V roku 2005 sa od Pedagogickej fakulty odčlenil Ústav zdravotníctva a vznikla Fakulta zdravotníctva ako v poradí štvrtá fakulta Katolíckej univerzity. Tri fakulty (pedagogická, filozofická a zdravotníctva) majú svoje sídla v Ružomberku, jedna fakulta (teologická) má sídlo v Košiciach. Hoci Mons. František Tondra nie je veľkým kancelárom Katolíckej univerzity, možno oprávnené povedať, že stál pri zrode tejto inštitúcie tým, že poskytol primerané materiálne a personálne podmienky pre jej vznik a Konferencia biskupov tieto podmienky akceptovala ako najlepšie z predložených alternatív pre vznik Katolíckej univerzity so sídlom v Ružomberku.

Spišský diecézny biskup

Každá diecéza má iba jednu hlavu, ktorou je diecézny biskup. Jeho pôsobenie delíme do troch oblastí. Diecézny biskup má posväcovať veriacich (úloha posväcovať), má ich vyučo-

vať (úloha vyučovať) a má ich riadiť, viesť do božieho kráľovstva (úloha riadiť). Posväcuje ich vysluhovaním sviatostí, svätením a modlitbou. Vyučuje ich tým, že je im dobrým príkladom a tým, že im vykladá božie slovo a spásenosné učenie cirkvi. Riadi ich tým, že im dáva dobré cirkevné zákony (zákonodarná úloha), že spravuje a zabezpečuje správu jemu zverených veriacich v súlade s náukou cirkvi a v súlade s cirkevnými zákonmi (úloha spravovať), že rozsudzuje, ak vzniknú v cirkvi nejaké spory alebo nejasnosti (úloha súdiť). V oblasti posväcovania pomáhajú diecéznemu biskupovi jeho pomocní biskupi, potom kňazi a napokon diakoni. V oblasti vyučovania pomáhajú diecéznemu biskupovi jeho pomocní biskupi, kňazi, diakoni, katechéti. V oblasti riadenia pomáhajú diecéznemu biskupovi: 1/ pri vydávaní cirkevných zákonov diecézneho biskupa nemôže zastúpiť nik; toto môže konať iba on (prípravné práce však môže robiť aj niekto iný); 2/ pri správe jemu zverených veriacich podľa cirkevného učenia a v súlade s cirkevnými zákonmi diecéznemu biskupovi pomáhajú najmä generálni vikári, biskupskí vikári a dekaní; 3/ v oblasti cirkevného súdництва pomáhajú diecéznemu biskupovi súdny vikár a sudcovia.

Po smrti biskupa Jána Vojtaššáka v roku 1965 Spišská diecéza nemala svojho biskupa až do roku 1989, keď sa ním stal Mons. Tondra. Bolo potrebné dať do náležitého poriadku farnosti, dekanáty, ako aj iné inštitúcie diecézy. V súčasnosti má Spišská diecéza dvoch pomocných biskupov (Mons. Imrich a Mons. Sečka), dvoch generálnych vikárov (Mons. Imrich a Mons. Sečka), jedného biskupského vikára pre ekonomické záležitosti (Mons. Zentko) a jedného súdneho vikára (Duda). Diecéza je rozdelená na tri oravské dekanáty (Trstená, Námestovo, Dolný Kubín), tri liptovské dekanáty (Ružomberok, Partizánska Ľupča, Liptovský Mikuláš), tri podtatranské dekanáty (Poprad, Kežmarok, Spišský Štiavnik), tri dolnospišské dekanáty (Spišská Nová Ves, Levoča, Spišské Podhradie) a dva hornospišské dekanáty (Stará Ľubovňa a Spišská Stará Ves).

Na území diecézy, okrem spomínanej Katolíckej univerzity, majú sídla aj iné inštitúcie s celoslovenskou pôsobnosťou: Národný školský cirkevný úrad v Spišskej Novej Vsi (riaditeľka: Ing. Kopecká), Slovenská spoločnosť kánonického práva v Spišskej Kapitule (predseda: Prof. Duda) a Slovenské biblické dielo vo Svite (riaditeľ: Prof. Tyrol). Tieto inštitúcie podliehajú Konferencii biskupov Slovenska.

Mons Sancti Martini II.

V roku 1947 sa dožil životnej sedemdesiatky spišský biskup Ján Vojtaššák. Pri tejto príležitosti vyšla publikácia Mons sancti Martini („Návršie sv. Martina“ ako zvykli nazývať Spišskú Kapitulú – sídlo spišského biskupa - veriaci zo Spišského Podhradia a z okolia). Tohto roku pri príležitosti sedemdesiatky nástupcu božieho sluhu a blahej pamäti spišského biskupa Jána Vojtaššáka Mons. Františka Tondru, vyšla publikácia pod názvom Mons sancti Martini II. (Mons sancti Martini II: vrch svätého Martina. Zborník pri príležitosti sedemdesiatky J.E. Mons. Prof. ThDr. Františka Tondru, spišského diecézneho biskupa (ed. J. Jarab), Levoča 2006). O súčasnom spišskom biskupovi sa nedá povedať veľa na tak malom priestore nášho časopisu. Kto však má záujem dozvedieť sa viac, tomu odporúčam prečítať si spomínanú publikáciu.

Nášmu otcovi biskupovi Františkovi Tondrovi želim v mene veriacich Markušoviec, Tepličky, Pod Tepličky a Lieskovian, ako aj v mene svojom pevné zdravie, Božiu pomoc a požehnanie a ešte mnoho šťastných rokov.

(Snímky: archív)
Ján Duda ■

O ČIERNEJ FARBE A EŠTE O VŠELIČOM INOM

Do škatulky pre Pokoj a dobro v kostole bol vhodný list. Aj keď ide o list anonymný a na anonymné listy nedávame odpoveď, rozhodol som sa v tomto prípade urobiť výnimku. Podľa môjho názoru bol list napísaný v dobrej vôli, nikoho konkrétne nena-padá a navodzuje tému. Aj keď si myslím, že čitateľ sa mohol podpísať, rešpektujem jeho rozhodnutie tak neurobiť.

Najprv text listu

... na tvári ľahký žiaľ, hlboký
v srdci smiech...

Mnohí z vás poznajú slová tejto piesne od skupiny Elán. Ľudia prežívajú v živote nielen chvíle radosti, ale aj chvíle smútku, žiaľu a utrpenia. Takýto je predsa život. Prináša úsmev aj žiaľ. Práve v týchto dňoch smúti celé Slovensko za vojakmi, ktorí tragicky zahynuli pri leteckom nešťastí. Citliví ľudia vnímajú túto tragickú udalosť s veľkým žiaľom. Verím, že všetci veriaci venovali aspoň jednu modlitbu za spásu ich duší. Smútok budeme nosiť v dušiach.

Týmto článkom by som chcela poprosiť o vysvetlenie, kam siahajú korene nosenia čiernych šiat na znak smútku. Kto vymyslel takýto zvyk? Ako dlho sa má nosiť smútok? Myslím si, že niektorí ľudia v tejto veci obzvlášť preháňajú. Mnohí z nás nosia smútok za ľuďmi, ktorých si v živote nevážili, ani im nepomohli. Pre koho si obliekajú čierne šaty? Pre okolie? Pre pocit viny? Pre seba? Myslím si, že mŕtvemu je to už aj tak jedno. Je to len zvyk, tradícia, folklór? Viem, že táto téma je veľmi citlivá, že je ťažko o tom hovoriť, ale bola by som rada, keby sa napísal článok o tom, že nie na povrchu má človek smútiť, ale vo vnútri. Keď bolo moje dieťa ešte malé, veľmi sa bálo ľudí v čiernom oblečení. Pomôže čierna farba rodinám, keď im pripomína dennodenne túto tragickú udalosť?

Má pravdu, ale...!?

Možno autorku listu i ďalších čitateľov sklame, že sa nebudem venovať histórii čiernej farby a jej súvislosti so smútkom. O čo autorka žiadala, v liste sama vyslovila: „bola by som rada, keby sa napísal článok o tom, že nie na povrchu má človek smútiť, ale vo vnútri“. Stalo sa! Jej článok alebo slová sme publikovali a ak by to bolo málo, môžeme dodať: má pravdu! Všetko, čo vo svojom liste píše, je pravda. A napriek tomu mám k tomu výhrady. A dosť vážne, lebo sa týkajú spôsobu

myslenia a je pravdepodobné, že aj jej konania. Svoje výhrady sa pokúsím vyjadriť v nasledujúcich riadkoch.

Svet je farebný

Áno, svet je farebný. Je plný rôznych farieb. Ak niekto nie je farboslepý, iste si to všimol. Nevie, kto vymyslel zvyk spájať čiernu farbu so smútkom. Ale tiež neviem, prečo by som s tým nemohol vnútorne súhlasiť, ak som vyrástol v kultúre, ktorá ma tomuto zvyku naučila. Nepočul som, žeby niekto mal výhrady proti bielej farbe, ktorá sa spája s radosťou či slávnosťou, zelenej farbe, ktorá sa spája s nádejou. Ale máme písať o čiernej farbe, tak sa k nej teda vráťme. Čierna farba sa nechápe vždy ako smútok, ale aj ako elegancia. Všimli ste si napríklad urasteného mládenca v čiernom obleku, bielej košeli a vhodne dola-denej kravate, ako sa vie elegantne správať na slávnostnom spoločenskom podujatí a pritom neprežíva nijaký smútok? A všimli ste si, že aj cirkev v tom najdramatickejšom dni, akým je prežívanie zármutku z Kristovej smrti na Veľký piatok, neoblieka svojich služobníkov do čiernej, ale do fialovej farby? Ne protestujeme nad farebnosťou sveta, ani nad tým, že niektoré farby naša kultúra spája s určitými našimi pocitmi. Ako by vlastne vyzeral svet, keby sme svoje pocity nevyjadrovali aj „farebne“? A či je čierna farba našou obľúbenou alebo nie, patrí k nášmu životu tak, ako ostatné farby a netreba z nej robiť strašiaka pre deti, ani pre rodiny, ktoré zažili nejakú tragickú udalosť.

Podstatný kresťan

Možno sa mýlim, ale nemôžem sa ubrániť presvedčeniu, že autorka listu patrí medzi kresťanov, ktorých zvyk-nem nazývajú „podstatnými kresťanmi“. Na jednej strane pre ňu je podstatné vyjadriť „smútok“ (za zosnulých vo-jakov) modlitbou za spásu ich duší alebo smútiť v duši (nie na povrchu) alebo aj otázka, či čierna farba pomôže rodinám keď im pripomína tragickú udalosť. Na druhej strane nie je pre

ňu podstatná smútočná farba ich šiat, nie je pre ňu podstatný smútočný folklór a vrcholom jej argumentu o nepodstatnosti čiernej smútočnej farby je, že „mŕtvemu je to už aj tak jedno“. Tu by niekto mohol zapochybovať o účinnosti tohto posledného argumentu, lebo kým žijeme na tejto zemi, ešte sme mŕtvymi neboli, a teda ani nevieme, či je to skutočne mŕtvym až tak jedno. Ale to neviem ani ja, a tak nemám na to protiargument. Avšak argumentov proti „podstatným kresťanom“ mám pomerne dosť. Totiž tento typ kresťanov si neuvedomuje (nechce alebo nevie si uvedomiť alebo nedokáže!?), že človek nie je len duša, vnútro... Človek je celý človek, ktorý má svoj vnútorný svet a tiež vonkajší svet. Človek potrebuje nielen cítiť, ale aj vidieť, nielen počuť, ale aj zažiť, prežiť... Ono sa ľahko povie, že človek má prežívať smútok vo vnútri, nie na povrchu. Ale ak nevidíme, že človek smúti na povrchu, ako „uvidíme“, že smúti aj vo svojom vnútri? Či naše procesie a púte nie sú duchovným folklórom? Áno, sú! Ale sú tu preto, aby aj naše telo „videlo“ a „počulo“, čo prežíva náš duch a duša! Putujeme do Levoče nie preto, že tam je iný Pán Ježiš a iná Panna Mária než v Markušovciach, ale preto, aby aj naše telo pocítilo, že sme duchovnými pútnikmi do našej nebeskej vlasti, kam nás predišiel náš Vykupiteľ. Prečo Pán Ježiš ustanovil sviatosti ako „viditeľný znak“ „neviditeľnej božej milosti“? Voda krstu „obmýva“ naše telo, ale tým zároveň Boh „obmýva“ našu dušu od hriechu! Naša viera je o podstate, ale je aj o kultúre a tradíciách, lebo ako naše myslenie ovplyvňuje naše konanie, tak aj naše konanie (štýl života, zachovávanie tradícií) ovplyvňuje naše myslenie.

Rúcanie zvyklostí

Zdá sa mi, že list „skrýva“ v sebe určitú túžbu: odstrániť čiernu farbu alebo aspoň ju viac nespájať so smútkom, alebo, ak by sa tomu nedalo vyhnúť, nech ju nosíme čo najkratšie. Dovoľte mi, aby som sa stal „obhajcom“ čiernej farby pre vyššie záujmy. Čierna farba

je v našej kultúre skutočne vyjadrením zármutku, hoci je pravdou, že v iných kultúrach môže byť vyjadrením smútku iná farba. Ak ja som zástancom čiernej farby, cítim sa byť zástancom aj tej kultúry, v ktorej som rástol a ktorá mi dala životné hodnoty viery, nádeje a lásky a ktorú v konečnom dôsledku nazývam kresťanskou kultúrou. Možno to znie až smiešne, ak sa človek môjho typu „pasuje“ do úlohy záchrancu kresťanskej kultúry tým, že sa zastáva čiernej farby ako farby smútku. Podľa mňa tu však ide o niečo viac: v kresťanskej kultúre, ktorej nositeľom je predovšetkým Európa, sa postupne niečo rúca. Naprv to boli okrajové obyčaje (tu by sme mohli zaradiť aj tú farbu), aby sme dospeli k rúcaniu takých, akými sú manželstvo, úcta k životu (eutanázia, potraty, manipulácia v oblasti bioetiky a medicíny), úcta k človeku a ďalšie vý-

dobytky našej kultúry. Rúcať je ľahko, ale budovať je ťažko. Ak sa podarilo v niektorých krajinách Európy zrúcať kresťanskú kultúru, čím ju nahradili, čo vybudovali namiesto nej? Ján Pavol II. to, čo vybudovali, nazýval „kultúrou smrti“! Nuž nedivte sa, ak polemizujem už aj o čiernej farbe a obhajujem aj jej zmysel ako symbolu zármutku. Ale ak by som sa ocitol v krajine, kde je vyjadrením smútku iná farba a uznal by som za potrebné svoj cit smútku prejavíť, spokojne by som si obliekol oblečenie inej, nie čiernej, smútočnej farby.

Obaja máme pravdu...?!

Ale vrátim sa k listu. Jeho autorka má pravdu. So všetkým, čo píše, aj súhlasím. No využil som jej list ako dôvod

na premýšľanie i polemizovanie. Len ju prosím, aby sa preto neurazila. Jej myšlienky som polemizovaním rozvinul, aby som poukázal aj na iné s tým súvisiace problémy, ťažkosti i na zložitost faktov, ktoré sa pokúsime písmom vyjadriť. Dospel som k presvedčeniu, že vlastne obaja máme pravdu. Alebo len ja? Ale to by som už bol egoista. A to je už iná téma... Z tej dnešnej vyplývajú dve dôležité ponaučenia, za ktoré autorku listu ďakujem a ktoré by som si dovolil sformulovať takto: po prvé, ak to dokážete, posudzujte človeka podľa jeho vnútra (nie podľa jeho povrchu); no dávajte si pritom veľký pozor, aby ste sa nezmýlili a tým mu neublížili! A po druhé, ak sa už idete pokúsiť niečo rúcať zo svojho tradičného životného štýlu, najprv usilovne hľadajte jeho zmysel; až nijaký nenájdete, potom to urobte.

Ján Duda ■

NOVÝ KARDINÁL ŠTÁTNY SEKRETÁR APOŠTOLSKEJ STOLICE

22. júna 2006 Svätá Stolica oznámila, že novým kardinálom štátnym sekretárom sa stal arcibiskup z Janova 72-ročný Tarcisio Bertone. Na poste druhého najsilnejšieho muža Vatikánu (je to po úrade pápeža najvplyvnejší post) vystrieda 79-ročného kardinála Angela Sodana, ktorého abdikáčny list z dôvodu veku Benedikt XVI. zdedil na stole po svojom predchodcovi. Každý biskup po dovršení 75. roku veku musí podať pápežovi abdikáciu. Túto povinnosť ukladá biskupovi Kódex kánonického práva.

Nový kardinál štátny sekretár je vzdelaním konštitučným cirkevným právnikom. Má licenciát z teológie a doktorát v kánonického práva. Licenciátnu prácu z teológie napísal na tému „Náboženská sloboda a tolerancia“ a dizertačnú prácu v kánonického práva na tému „Moc v cirkvi v náuke Benedikta XIV. – pápeža Lambertiniho (1740-1758). Pápež Lambertini je dodnes uznávaným cirkevným právnikom a výrazným spôsobom zasiahol osobitne do kanonizačných procesov. V roku 1976 prevzal katedru cirkevného konštitučného práva na Fakulte kánonického práva Pápežskej saleziánskej univerzity v Ríme a až do svojho vymenovania za arcibiskupa vo Vercelli v roku 1991 prednášal na Saleziáne a Lateráne *Ius publicum ecclesiasticum*. V roku 1995 sa vrátil do Vatikánu, kde sa stal sekretárom na Kongregácii pre náuku viery, ktorú viedol vtedajší kardinál Jozef Ratzinger. V roku 2003 opäť odchádza do priamej pastorácie, keď

sa stal arcibiskupom v Janove. Nový pápež Ratzinger však na svojho človeka zrejme nezabudol a v roku 2006 ho povoláva na čelo Štátneho sekretariátu Vatikánu.

Jeho menovanie je ďalším z prekvapení Benedikta XVI. Kardinál Bertone nikdy nepôsobil vo vatikánskej diplomacii, ale je akademický vzdelaným človekom z pastoračného „terénu“. Zároveň je človekom nábožným. Vo svojej arcidiecéze vymenoval exorcistov a bol vyslancom pápeža pre záležitosti fatimských tajomstiev. Bol pápežským legátom pri pohrebe Sr. Lucie v Portugalskej Coimbre, ktorej sa v roku 1917 zjavila P. Mária. On to bol, ktorý pripravoval preklad a vydanie tretieho fatimského tajomstva. Bol to on, ktorý navštívil Benedikta XVI. na jeho prvej pápežskej dovolenke v talianskych dolomitoch. V myslení nového kardinála štátneho sekretára sa spája nábožnosť s právnickou precíznosťou a saleziánskym entuziazmom

a optimizmom. Jeho biskupským heslom je „Fidem custodire concordiam conservare“.

Nový kardinál štátny sekretár pozná aj Slovensko. V auguste v roku 1999 ako arcibiskup a sekretár Kongregácie pre náuku viery navštívil Slovensko na pozvanie Mons. Františka Tondru, predsedu KBS a spišského biskupa, ktorý je moderátorom Slovenskej asociácie cirkevných právnikov pri KBS. Biskup Tondra ho pozval prednášať na sympóziu cirkevných právnikov v Spišskej Kapitule, kde vystúpil s prednáškou o kompetenciách Kongregácie pre náuku viery a o procedúre pri skúmaní pravosti náuky v katolíckej spisbe (porov. <http://sskp.kapitula.sk>) Pri tejto príležitosti navštívil Levoču, Spišskú Novú Ves, Zámok v Markušovciach i Spišský hrad.

Ján Duda ■

Čím to je, že mladí netúžia byť múdri...

Žiaci a študenti sa s blížiacim koncom školského roka nevedia dočkať prázdnin. Je to vlastne normálne. Po niekoľkomesačnej námahe patrí sa, aby si organizmus oddýchol a načerpal energiu a aj chuť do ďalšieho pracovného obdobia. Tak by to vlastne malo fungovať. Po určitom odpracovanom čase si mladý človek zaslúži prázdniny a dospelý dovolenku. Po „odpracovanom“ období. To, ako pracujú študenti počas školského roka, je mnohokrát témou na búrlivú diskusiu, a to nielen učiteľov. Názory sa rôznia, predsa však častokrát len krútime hlavou, čo sa deje v priebehu školského roka. Vyučovací proces, v ktorom ide prevažne o získavanie nových poznatkov a zručností, a tým o celkový rozvoj osobnosti sa z pohľadu mnohých žiakov vníma ako nutné zlo, ktoré je potrebné absolvovať. Prvoradá je prísť do školy za účelom stretnúť svoju partiu. No a keď nebudaj učiteľ zadá domácu úlohu, tak je v očiach svojich zverencov nepriateľ číslo jedna, pretože mu kradne čas, ktorý má doma vyhradený na „lepšie“ aktivity. A keď voľakto z nich predsa však prejaví seriózny záujem o štúdium, tak mu to jeho spolužiaci dajú poriadne pocítiť. Či už rôznymi prezývkami alebo posmeškami. A tak sa pre mnohých stáva z vyučovania len akási zberateľská vášeň, v ktorej ide o to, aby som „nazbieral“ dobré známky. Mať dobré vysvedčenie častokrát znamená (finančnú) odmenu od rodičov, a teda opláti sa pobeňovať za učiteľmi a prosíkať, prípadne vyhrážať sa, len aby dotyčný zozbieral dobrú „úrodu“ známok, a tak si vylepšil imidž u svojich rodičov. V poslednom ročníku je potrebné zbierať známky alebo maturitné percentá kvôli tomu, aby vyšiel vhodný priemer na prijímacie skúšky na vysokú školu. Keď sa už študent ocitne na vysokej, zberateľstvo pokračuje. Začína zbierať skúšky, zápočty a najnovšie aj kredity. Dopredu sa všetko dobre prepočíta a vykalkuluje, aké známky sú potrebné, aby som postúpil do ďalšieho ročníka, prípadne získal nejaké výhody napríklad v podobe štipendií. Ako málo mladí diskutujú o tom, čo nové sa do-

vedeli, naučili, čo nové objavili. Podstatnejšie je, koľko má „urobených“ skúšok a koľko ich ešte do prázdnin chýba.

V jednej slovenskej piesni počul veľmi výstižný povzdych: „čím to je, že mladí netúžia byť múdri...“

Neviem posúdiť, ako je to na základných školách. Predpokladám však, že tam je tá túžba po poznaní väčšia, pretože ešte funguje prirodzená detská zvedavosť, ktorou dieťa objavuje svet.

“ Dopredu sa všetko dobre prepočíta a vykalkuluje, aké známky sú potrebné, aby som postúpil do ďalšieho ročníka, prípadne získal nejaké výhody napríklad v podobe štipendií. Ako málo mladí diskutujú o tom, čo nové sa dozvedeli, naučili, čo nové objavili. Podstatnejšie je, koľko má „urobených“ skúšok a koľko ich ešte do prázdnin chýba. ”

Na vyšších typoch škôl je to už inak. Dychtivosť po poznaní je častokrát až na druhej koľaji. Len málo mladých ľudí túži po poznatkoch preto, lebo chce objavovať svet a porozumieť mu, alebo jednoducho preto, že chce byť v nejakej oblasti dobrým odborníkom. Za takýchto študentov sme vďační. Takí svojím prístupom ku vzdelávaniu nám pripomínajú, aký veľký význam má vyučovanie.

V konečnom dôsledku výsledok vidno v bežnom, praktickom živote. Mnohí mladí ľudia nevedia formulovať svoj názor. Ak chcem formulovať svoj názor, potrebujem k tomu určité vedomosti, fakty, skúsenosti a mnoho načítaného. No a pokiaľ to chýba, tak sa z diskutujúcich stávajú akési bábk, ktoré prikyvujú tak, aký je najnovší trend. Keď sa hundre, hundrú tiež.

Keď sa kritizuje, kritizuje sa tiež. Keď sa chváli, chvália taktiež. Keď sa hika od prekvapenia, hikajú spolu s inými. A mladí sa takto nechávajú unášať vírom života.

Druhou stránkou „zberateľov“ je fakt, že takí ukončia školy, a napriek tomu nie sú z nich dobrí odborníci, pretože boli príliš zameraní na počty svojich „zbierok“ alebo len na titul než na kvalitu svojej odbornosti. Preto sa nečudujeme, že sme vo firmách alebo v službách mnohokrát konfrontovaní s vyštudovanými neodborníkmi.

Je to však málo, len skonštatovať, že takýto trend je všade vo svete, nielen u nás.

Nemožno sa vyhovárať na školský systém, na zákony či politiku. Snáď najväčší vplyv na to, či mladý človek bude túžiť po rozvoji svojej osobnosti alebo nie, má rodič a učiteľ. Tým, ako dokáže svojou prirodzenou autoritou nadchnúť pre rozvoj poznania. Do akej miery nám na tom záleží... ?

Ukazuje sa, že viacerí rodičia tlačia svoje deti tým smerom, ktorý sa páči rodičom. A to nie je dobré. V každom dieťati je potenciál rozvíjať sa a byť dobrý odborník v nejakej oblasti. A múdry rodič to má skúmať a podporovať rozvoj svojho dieťaťa v tom, na čo má nariadenie, talent a nie v tom, čo si prajú oni. Takéto dieťa je potom z toho nešťastné, a keďže nechce stratiť rodičovskú lásku, trápi sa so štúdiom, ktoré ho vôbec nebaví a jeho frustrácia a rebélia voči tomu sa prejaví úplne iným, pre dospelých nepochopiteľným spôsobom. Vplyv na výchovu a rozvoj mladých ľudí je veľmi dôležitá a zodpovedná záležitosť. Bolo by dobré, keby sme jej venovali väčšiu pozornosť, aká sa jej v spoločnosti momentálne venuje.

Opýtali sme sa na názor mladých

Tentoraz sme dali priestor vyjadriť svoje názory dvom emancipovaným dievčatám z Tepličky Viktórii Holečkovej a Lenke Pavlíkovej

Viktória Holečková po ukončení bilingválneho (nemecko-slovenského) Gymnázia v Poprade sa rozhodla študovať na Pedagogickej fakulte Katolíckej univerzity v Ružomberku učiteľstvo v kombinácii matematika – hudobná výchova. V súčasnosti nastupuje do druhého ročníka.

Lenka Pavlíková ukončila Gymnázium v Spišskej Novej Vsi a v súčasnosti je druháčkou na Lekárskej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave.

Dokážeš si vytvoriť svoj vlastný názor na nejakú vec alebo situáciu?

Viktória: Záleží to od okolnosti a veci. Ale dosť ľahko sa dám ovplyvniť ľuďmi, ktorým dôverujem. Myslím tu hlavne na mojich rodičov. Ale niekedy si vytvorím svoj vlastný názor.

Lenka: Ak ide o veci, do ktorých sa vyznám, áno, ale ak je to niečo, čomu sa nerozumiem, neviem si vlastný názor ani utvoriť, tobôž nie ešte vyjadriť.

Aký máš názor na svojich rovesníkov?

Viktória: Myslím si, že moja generácia mladých ľudí sa ešte prikláňa k tej od nás staršej generácii. Generácia mladých ľudí, ktorá je od nás mladšia, sa mi javí ako iná. Ich rodičia im viac dovoľujú a viac tolerujú, než nám. A nie je to dobré. Uberá sa to zlým smerom. Ich rodičia by mali voči nim prejavovať viac autority a mať ráznejšie slovo. Dnes si už od nás mladšia generácia nielen veľa dovoľuje, ale aj ich rodičia im veľa dovoľujú. A je to zlé pre jedných aj druhých. Možno je to ovplyvnené televíziou...

Lenka: Sú... jednoducho rôzni.

Viktória, zvolila si si povolanie učiteľky. Nemáš obavy, že to bude čoraz ťažšie vykonávať toto povolanie?

Viktória: Áno, počúvam, že je to stále ťažšie. Možno rozmýšľam dosť optimisticky, ale chcem pomôcť rodičom pri výchove ich detí. Aby to, čo im oni nedajú v rámci výchovy doma, som doplnila ja výchovou a vyučovaním v škole. A potom je to aj o vlastnom živote. S hudbou som spojená od malička (hrávala som na flaute a teraz hrávam na organe) a matematika ma baví.

Lenka, o čom ako mladý človek sníváš?

Lenka: O šťastnej budúcnosti, o spokojnosti, o rodine, o tom, aby som doštudovala...

Máš svoj názor na politiku?

Viktória: Asi je potrebné mať vlastný názor aj na politiku. Ale priznám sa,

že ešte nemám jasný názor na správu vecí verejných.

Lenka: Politika je jedna z tých vecí, do ktorých sa málo rozumiem, takže tu neviem vyjadriť svoj názor.

Čo povieš na pápeža?

Viktória: Bola som na stretnutí mládeže s pápežom v Kolíne nad Rýnom v Nemecku. Pripadal mi strašne chladný. Nemala som z tej omše duchovný zážitok. Bola som aj v Rožňave, keď tu bol ešte Ján Pavol II. a ten bol iný. O Benediktovi XVI. by som povedala, že je chladným človekom. Je to však asi tou nemeckou mentalitou. Nemci sú tým známi. Aj sa hovorí, že „chladný ako Nemeček“. My sme iní, srdečnejší.

Lenka: O Svätom Otcovi som zatiaľ veľa nečítala a tiež som o ňom málo počula. Ale je mi sympatický.

Tvoj názor na náboženský život?

Viktória: Myslím si, že je dôležité chodiť do kostola na sv. omšu. Povzbudzuje to našu vieru. Iste, je to ovplyvnené aj výchovou.

Lenka: Má to pre mňa obrovský význam. Som šťastná, že som veriacia a pokladám to za veľkú výhodu. Boh je v mojom živote na prvom mieste, uvedomujem si, že Ho potrebujem. Jednoducho, bez Boha ani na krok.

Viktória, si v Tepličke organistkou a kantorkou. Čo Ti dáva hra na organe?

Viktória: Hudba ma upokojuje. Rada spievam a hra na organe ma naplní.

Lenka, čo pre Teba znamená Teplička a o čom je život dospelých?

Lenka: Domov, rodičia... A o čom je život dospelých? Je to asi dosť ťažké, detstvo je určite o niečom inom.

Vieš, čo je dospelosť, zrelosť?

Viktória: No, je to veľmi ťažká otázka. Možno najťažšia. Myslím si, že dnes nie je dospelým ten, kto prekročí osemnásť rok veku. Dospelým je možno človek, ktorý si vie utvoriť vlastný názor, vie sa samostatne rozhodovať, vie si stáť za svojím názorom.

Ale nie som si istá. Je to veľmi ťažké na to dať odpoveď. Budem nad tým rozmýšľať.

Lenka: (Nemôžem to vedieť, keď som tam ešte nedošla - úsmev). Ale nie. Nevieť, ale asi je to stav, kedy sa dokáže človek sám a slobodne rozhodovať, má svoje zásady, hodnoty a váži si a má rád seba i ostatných.

A želanie našim čitateľom?

Viktória: Prijemné čítanie.

Lenka: Želám im, aby sa im „Pokoj a dobro“ dobre čítal, nech vedia oceniť prácu tých, ktorí ho pripravujú, a tiež im prajem, nech sú všetci šťastní, nech sa tešia z horúceho leta, decká z prázdnin, ale nech nezabúdajú, že – bez Boha ani na krok.

Za rozhovor ďakuje Ján Duda ■

Nová maturita - opäť iba formalita?!

Mnohí z nás si určite všimli, že na Slovensku sa v poslednom čase akoby roztrhlo vreco s reformami školstva a mnohé z nich spôsobili nemalý rozruch. Asi najvýraznejším rezom do starého a všedného systému bolo zavedenie nového spôsobu maturitných skúšok.

Pre nezainteresovaných pripomeniem, že slávna nová maturita pozostávala z dvoch častí a síce z písomnej, ktorá sa konala začiatkom apríla a ústnej koncom mája. Úprimne povedané, študenti a dokonca aj profesori zaujali voči novým maturitám kritické stanovisko a hneď aj vysvetlím prečo.

Zastávam názor, že úmysel písomnej časti maturit bol skutočne dobrý... len ten cieľ im nejaký ušiel. Na základe úspešnosti „písomiek“ by totiž niekedy v budúcnosti mali byť študenti prijatí na nimi vybranú školu bez akýchkoľvek prijímacích konaní. A tu vidieť obrovskú priepasť, ktorá prebýva v komunikácii stredných a vysokých škôl. Univerzitám sa tento nápad obzvlášť nepozdáva, keďže prijímacie skúšky sú pre ne azda tým najväčším biznisom a nehodlajú oň prísť.

Testy externej časti maturit boli zostavené len pre matematiku a jazyky, ale rok čo rok by sa k týmto pred-

metom mali pripojiť ďalšie a ďalšie. A načo písomky vôbec boli? Maturanti museli dosiahnuť minimálny, vopred stanovený percentuálny počet bodov, ktorý sa priemerne pohyboval v okolí 30-tich percent. Ak študent nespĺnil požadované kritériá, musel sa v danom predmete snažiť o čosi viac a v máji odpovedať maximálne na trojku. Ak to nespĺnil, maturitu si zopakuje v septembri.

Spomínané písomky dali každému z maturujúcich riadne zabráť, a to najmä po psychickej stránke. Ale bolo to nič v porovnaní s maturitným týždňom...

Na najvyšších miestach si asi pomysleli, že toho máme akosi primálo, takže prečo neprihodiť ešte jeden predmet navyše? Bonusom všetkého bolo, že sa nematurovalo iba jeden deň ako bolo zvykom doteraz. Nie. Maturita sa rozdelila pekne krásne do jedného celého, nekonečne dlhého týždňa.

Študenti to niesli rôzne. Niektorí po nociach nespali a pokúšali sa dobehnúť to, čo sa už dávno strácalo v diaľke, iní celú noc pozerali na stenu, objavovali jej

tajné zákutia a rákali ovečky a ostatní v noci omdlievali, mávali žalúdočné problémy a sľubovali všetkým naokolo, že ak toto prežijú, tak...

Nová maturita nebola ani zďaleka taká objektívna a spravodlivá, ako bolo sľubované. Zrazu cudzí ľudia, ktorí nás vôbec nepoznali a nemali naše doterajšie študijné výsledky ani len k nahliadnutiu, chcú na základe zodpovedaných dvoch otázok vyvodit' záver a príslušne nás ohodnotiť... Ale veď to je nemožné!

Prežívali sme krušné chvíle a všetci sme radi že to máme už za sebou. Keď som vyšla z miestnosti, v ktorej ma skúšali posledný predmet, zrazu bolo moje srdce, myseľ a aj žalúdok ľahšie o ťažký balvan, ktorý ich trápil hodnú chvíľu... Ale pýtam sa, načo to všetko bolo? Prekonali sme svoju prvú významnú skúšku, že vraj sme prešli skúškou dospelosti a už teraz vieme, že život je jedna veľká skúška, ktorú by sa mal každý pokúsiť zložiť čo najlepšie.

Veronika
Cvengrošová ■

Čaute dobráčikovia!

omši. Ozaj, počuli ste už o svätej Agneske? Narodila sa v Ríme v časoch, keď tam vládlo veľké prenasledovanie kresťanov. Ani si neviete predstaviť, čo všetko im robili. Škaredo ich mučili, zabíjali, nechávali ich roztrhať vyhladovaným levom. V takýchto ťažkých časoch prišla na svet aj malá Agneska, a to kresťanským rodičom. Dali ju pokrstiť a vybrali jej práve toto meno, ktoré znamená čistá, nevinná, cudná. Agneskina mama bola dobrá, zbožná, a

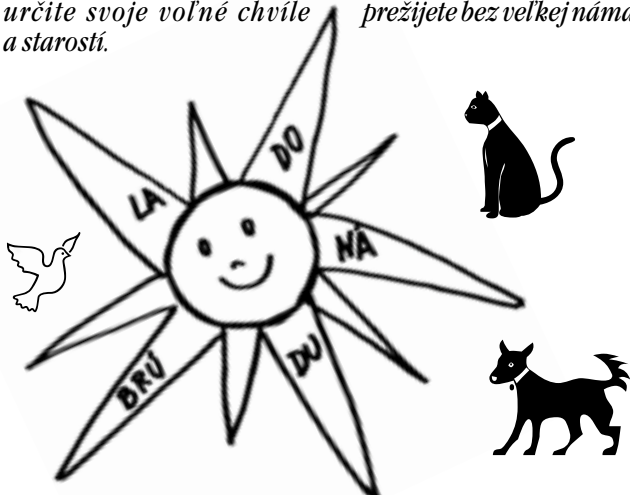
spovedi, k prvému svätému prijímaniu a k sviatosti birmovania. Agneska jedinečne vynikala nad svoje rovesníčky, a to nielen učenosťou a čnosťou, ale aj krásou. Všimol si ju mladý muž menom Prokópius. Mala vtedy dvanásť rokov. Prokópius sa do nej zalúbil a raz, keď sa stretli, jej ponúkol, že až vyrastie a vydá sa za neho, zahrnie ju veľkým bohatstvom. Bol to totiž syn vysokého rímskeho hodnostára. Agneska ho odmietla slovami, že ona už je zasnúbená. Nepovedala mu, kto je jej snúbenec. Bol to Pán Ježiš. Už taká mladá bola rozhodnutá úplne sa zasvätiť Ježišovi. Zakrátko sa Prokópius dozvedel, že Agneska je kresťanka. Dozvedel sa to aj jeho otec a keďže ublížila jeho synovi a on odsudzoval kresťanov na smrť, dal ju zatknúť. Agneska sa statočne bránila pohanskému mladíkovi, až napokon ju dal sudca sťať. Stalo sa tak 21. januára 304. Jej čisté nevinné telo pochovali rodičia v katakombách. Tento príbeh sa možno vo vašich očiach neskončil dobre, hlavná hrdinka zahynula, ale v Božích očiach vyhrala boj o svoju čistotu a získala všetko, ba získala viac ako si vieme predstaviť. Nech svätá Agneska je vzorom a pomocníčkou v ťažkostiach pre každé dievča.

A je to tu... Prázdniny. Ktovie, aké budú? Určite sa tešíte. Aj my. Môžeme sa vyšantiť do sýtosti. Budete mať veľa času na hru a oddych, ale nezabudnite aj na pomoc rodičom. Nezabudnite aj na nášho Kamaráta, ktorý stále čaká na stretnutie s vami. Veľmi Ho potešíte, keď prídete na návštevu do kostola. Ježiš vám to isto iste odplatí, keď si spomeniete aj na Neho, veď chce len tak málo. Čo by dali deti prvých kresťanských rodín, keby sa mohli slobodne stretávať s Ježišom na svätej

preto sa snažila vychovávať aj svoju dcérku tak, aby sa neskoršie v pohanskom svete nepokazila. A že jej námaha nebola zbytočná, dosvedčuje to neskoršie Agneskin čnostný život. Ako sme spomínali, kresťania boli prenasledovaní a kresťanské náboženstvo bolo zakázané. Na svätú omšu chodievali do katakomb. Boli to podzemné chodby a miestnosti, ktoré si sami vykopali. Aj Agneska spolu s rodičmi sa tam zúčastňovala na svätej omši. Robila to odvážne a veľmi rada. V katakombách pristúpila aj k prvej

Súťaž!

Keďže sú prázdniny, máte viac času na hry, tak aj my vám ponúkame dve súťažné úlohy. Ak ich vylúštíte, zistíte, čo si nemáte zabudnúť pripáliť do prázdninového batohu. Nezáleží, aká bude dlhá cesta, ak budete mať veci ukryté v tajničkách, určite svoje voľné chvíle prežijete bez veľkej námahy a starostí.

Osemsmerovka

S	A	D	Y	D	Z	E	I	V	H
Y	I	L	O	B	E	N	Č	O	I
N	Z	Z	I	M	S	S	R	T	Ú
I	Á	Á	O	E	L	Y	D	U	E
T	T	B	L	E	T	O	Š	O	I
U	N	A	D	R	E	A	Ď	K	C
K	A	V	E	O	P	H	D	N	O
E	F	A	J	M	L	Ú	U	L	V
T	P	R	Í	R	O	D	A	S	O

dom, dúha, fantázia, hory, hviezdy, jedlo, lietadlo, les, loď, more, nebo, ovocie, príroda, sady, slnko, tekutiny, teplo, zábava

informátor

Kňazská vysviacka

Dňa 17. júna 2006 sa v spišskej katedrále uskutočnila kňazská vysviacka, ktorej predsedal spišský diecézny biskup Mons. František Tondra. Pre službu Spišskej diecézy vysvätil 17 diakonov na kňazov. Medzi vysvätenými na kňazov boli aj dvaja Markušovčania: dp. Róbert Gurčík a dp. Ján Rimbala. Podľa zaužívaného zvyku oblieka novokňaza pri kňazskej vysviacke jeho princípál (jeho farár). Dp. Jána Rimbala obliekal do kňazského rúcha dp. Valentín Kokoruďa, kaplán markušovskej farnosti, a dp. Róberta Gurčíka vdp. Ján Duda, markušovský farár.

Mons. F. Tondra sa modlí za kandidátov kňazstva počas slávnostnej vysviacky

Prvé dispozície markušovských novokňazov

Po kňazskej vysviacke dňa 17. júna 2006 v aule Biskupského úradu spišský diecézny biskup odovzdal vysväteným novokňazom prvé dispozície za kaplánov. Dp. Róbert Gurčík bol dekrétom určený za kaplána do Popradu, kde vystrieda dp. Cyrila Hamráka (tiež z Markušoviec), ktorý odišiel do Ríma študovať masmediálnu komunikáciu. Dp. Ján Rimbala bol dekrétom určený za kaplána do Žakoviec pri Kežmarku.

Primície v Markušovciach

Novokňaz dp. Ján Rimbala mal primície v sobotu 24. júna 2006. Svoju primičnú svätú omšu celebroidal zo slávnosti sv. Jána Krstiteľa. Z rodného domu, kam po neho prišiel pán farár Duda so sprievodom, šiel do farského kostola vo venci, ktorý niesli prvoprijímajúce deti. Jeho primičným kazateľom bol bývalý markušovský kaplán vdp. Anton Kasan. Pri sv. omši spieval markušovský zbor, ktorý dirigovala Lucia Hudáková. Na organe hrali Ján Penták a Lucia Dutková.

ného domu, kam po neho prišiel pán farár Duda so sprievodom, šiel do farského kostola vo venci, ktorý niesli prvoprijímajúce deti. Jeho primičným kazateľom bol bývalý markušovský kaplán vdp. Anton Kasan. Pri sv. omši spieval markušovský zbor, ktorý dirigovala Lucia Hudáková. Na organe hrali Ján Penták a Lucia Dutková.

a dievčat oblečených v kroji. Jeho primičným kazateľom bol bývalý správca farnosti v Markušovciach vdp. Michal Vitkovský. Aj pri jeho primičnej svätej omši spieval markušovský chrámový zbor. Obidvom novokňazom na záver svätej omše zablahoževali miništranti, mládež, dospelí veriaci, pán starosta i pán farár. Obaja novokňazi udelili prítomným veriaciim svoje novokňazské požehnanie.

Štúdium v Ríme

Dp. Cyril Hamrák po dvojročnom pôsobení v pastorácii v Poprade odišiel do Ríma na ďalšie štúdiá. Bude študovať masmediálnu komunikáciu na Pápežskej univerzite sv. Križa, ktorú vedie personálna prelatura Opus Dei. Personálnu

V nasledujúci deň v nedeľu 25. júna 2006 mal primície dp. Róbert Gurčík. Z rodného domu do kostola kráčal v sprievode mládenčov

prelaturu založil dnes už sv. Josemaría Escrivá Ballaguer. V súčasnosti stojí na jej čele prelát v hodnosti biskupa, ktorým je od roku 1992 Španiel Javier Echevarria Rodriguez.

Záver školského roka 2005/2006

V piatok 30. júna 2006 navštívil Základnú školu v Markušovciach pán farár pri príležitosti ukončenia školského roka. Koná tak už tradične, kde povie prítomným aj krátky príhovor, v ktorom im poďakuje za ich prácu pri formácii mládeže a za to, že ich vedú nielen k vzdelaniu, ale aj k opravdivým hodnotám ľudskosti. Po ukončení zhromaždenia sa konala v blízkom chráme svätá omša so spevom Teba Bože chválim.

Výlet mládeže

V stredu 12. júla 2006 pán kaplán so skupinou mládeže z Markušoviec, Tepličky a Lieskovan usporiadal výlet na Téryho chatu vo Vysokých Tatrách.

Výlet miništrantov

V stredu 19.7.2006 sa uskutočnil miništrantský výlet do Slovenského raja. Výlet usporiadal pán kaplán Kokoruďa spolu s bohoslovcami Jožkom Súkenikom a Matúšom Reinerom.

Križ ako symbol vykúpenia

V pondelok 10.7.2006 bol na nádvorí markušovského kostola osadený nový križ. Doterajší križ mal aj korpus zo zliatiny. Nateraz nový križ je bez korpusu. V symbolike vykúpenia sa používajú oba druhy križa. Križ s korpusom viac symbolizuje utrpenie, bolesť a má nám pripomenúť, aká veľká bola cena nášho vykúpenia, ktorú Pán Ježiš podstúpil. Križ bez korpusu ostáva tiež symbolom utrpenia, ale pripomína nám aj víťazstvo Pána Ježiša nad smrťou (neostal na križi, ale hoci zomrel, vstal z mŕtvych a premohol smrť). Križ, na ktorom už nevisí umučený Kristus, vyjadruje nádej vzkriesenia k „novému“ životu. Nový markušovský križ je skutočnou dominantou kostolného nádvorja. Pôsobí majestátne a bez akýchkoľvek ozdôb z tejto majestátnosti „vyžaruje“ nádej, ktorú nám dáva zmŕtvychvstalý Kristus.

-jd-

